

Amurin koulun vieraskielisen opetuksen eri vaiheet

Julkaistu 11. toukokuuta 2011. Kirjoittanut Sinikka Lampinen.

Artikkeli käsittelee Amurin koulun vieraskielistä opetusta ja sen kehityskaarta kirjoittajan kokemusten valossa. Sinikka Lampinen on työskennellyt Amurin koulussa 20 vuotta, joista 7 vararehtorina. Kirjoituksessa on käytetty lähteinä Tampereen kaupungissa julkaistuja artikkeleita ja Amurin koulun 50 v. juhlakirjaa.

Vieraskielisen opetuksen alku

Amurin vieraskielinen opetus alkoi vuonna 1990. Aluksi kolmevuotisena projektina alkanut englanninkielinen opetus oli Tampereen kauppakamarin ja Teknillisen korkeakoulun aloitteesta syntynyt hanke, jota silloinen kaupunginjohtaja Kaarina Suonio tuki, ja Opetushallitus antoi luvan kokeiluun. Yksi syy opetuksen aloittamiseen oli se, että Tampereelle ei saatu asiantuntijoita eri aloilta, koska perheelliset asiantuntijat eivät halunneet muuttaa kaupunkiin englanninkielisen koulun puuttumisen vuoksi.

Ensimmäisenä vuonna oppilaita oli 12. Oppilailla ei ollut mitään testiä ennen kouluun pääsyä, vaan rehtori otti oppilaat. Yksi opettaja opetti tätä heterogeenistä luokkaa. Kaikki olivat ulkomaalaisia tai ulkomailla pitkään olleita 6–12-vuotiaita lapsia. Useimmilla heistä oli heikko suomen kielen taito, tai he eivät puhuneet lainkaan suomea. Kaikkia oppilaita opetettiin samassa luokkahuoneessa ja luokka oli heterogeeninen iän, taustan ja opittujen asioiden suhteen. Materiaalia oli vaikea hankkia näin heterogeeniselle luokalle. Taideaineissa oppilaat olivat suomalaisten rinnakkaisluokkien oppilaiden kanssa. Yläkouluikäiset oppilaat esim. japanilaiset oppilaat kävivät yläluokkien matematiikan, fysiikan tai kemian tunneilla, vaikka tunnit olivat pääsääntöisesti suomeksi. Opettaja kuitenkin puhui näille oppilaille englantia ainakin sen verran, että opetettava asia tuli ymmärretyksi.

Tähän aikaan saimme ottaa englanninkieliseen opetukseen vain ulkomaalaisia lapsia tai suomalaisia paluumuuttajia. Kehotimmekin pysyvästi Suomeen muuttaneita oppilaitamme siirtymään suomalaisiin lähikouluihin heti, kun he olivat oppineet jonkin verran suomea. Kansainvälinen kouluprojekti oli aluksi vain kolmivuotinen, emmekä olleet varmoja sen jatkosta. Hankkeen kolmantena vuonna joukko aktiivisia vanhempia alkoi ajaa pysyvemmän englanninkielisen opetusryhmän perustamista.

Amurin koulu oli ollut suomalainen ala-aste pitkään ja englanninkielisten luokkien tulo loi muutosvastarintaa. Pelättiin uutta ja vieroksuttiin englantilaista opetusta ja puutteelliseksi koettu viestintä koulun johdon puolelta aiheutti epävarmuutta koulun henkilökunnassa. Avoimuus ja parempi viestintä henkilökunnalle ja myös suomalaisten luokkien vanhemmille olisikin auttanut alkuvaiheessa ymmärtämään paremmin uutta opetusmuotoa englanninkielisen opetuksen tullessa Amurin kouluun.

Tampereen kaupungin pitkäjänteinen tuki koululle oli kuitenkin varsin vähäistä, vaikka juhlapuheissa koulua muistettiin ja sillä ylpeiltiin. Välillä meistä opettajista tuntui siltä, että kansainvälinen koulu -nimi rinnastettiin elitistisiin ja varakkaampiin yksityiskouluihin ja tämän takia ehkä muille kouluille tuli helpommin sellaisia resursseja kuten esim. tietokoneet ja muu laitteisto, joita vaille Amurin koulu jäi. Englanninkielinen materiaali tuli myös kalliimmaksi kuin suomalainen materiaali, mutta siihen ei osoitettu lisää rahoitusta. Opettajien työtaakka oli suuri; heterogeenisten, eri maista tulleiden oppilaiden opettaminen oli jo itsessään haasteellista, minkä lisäksi suuri osa materiaalista piti myös tehdä itse.

Suomalaisetkin lapset pääsevät englanninkieliseen opetukseen

Amurin koulu sai v. 1993 pysyvän luvan englanninkieliseen opetukseen. Syksyllä 1993 Amurin koulun ensimmäisen luokan aloitti 25 suomalaista lasta, jotka olivat hankkineet tarvittavan kielitaidon Tampereen englantilaisessa koulussa. Kouluun otettiin myös ulkomaalaisia oppilaita, jotka eivät osanneet englantia ja suomalaisten paluumuuttajien lapsia. Suomeen pysyvästi muuttaneet lapset, jotka olivat menneet suomenkielisiin lähikouluihinsa, palasivat nyt takaisin englanninkieliseen kouluun.

Koulussa opetuskieli oli englanti. Oppilaat otettiin kouluun, jos he läpäisivät englannin kielen haastattelun. Perheiden sisarukset saivat etusijan ja usein myös rehtori edelleen päätti, kuka pääsisi kouluun. Suomea ei puhuttu tunneilla ollenkaan, paitsi suomen kielen tunneilla tai milloin oli perusteltua opettaa suomeksi, esim. kansallisena pidetyt aineet ja tietyt oppisisällöt, kuten äidinkieli, Suomen maantieto ja kasvisto, Suomen historia ja yhteiskuntaoppi. Suomen kieltä opetettiin 3 tuntia viikossa.

Vaikka englanninkielinen opetus sai jatkoluvan, kaupungin pitkäjänteinen tuen puute tuntui edelleen resursoinnissa. Koulu miellettiin vieläkin eliitin kouluksi eikä se saanut lisää määrärahoja tai lisää virkoja, vaikka joskus luokat olivat lähemmäs 40 oppilaan luokkia. Koulu kasvoi kuitenkin koko ajan. Parhaimmillaan oppilaita oli 650 ja kansallisuuksia oli yli 40.

Opetussuunnitelman muutos

Vuonna 1997 opetussuunnitelmaan tehtiin muutos englanninkielen opetuksen laajuudesta. Opetussuunnitelmaan kirjattiin vähimmäismäärä englanninkielellä toteutettavasta opetuksesta, 25 % oppilaan kokonaistunneista, jota lukuvuosittainen vieraalla kielellä toteutettu tuntimäärä ei saa alittaa. Koulun opetussuunnitelmassa määritetään myös tarkemmin englannin ja

suomen kielten osuus eri oppiaineissa. Esimerkiksi äidinkieli, Suomen maantieto ja kasvisto, Suomen historia ja yhteiskuntaoppi opetetaan suomeksi.

Vieraskielisessä opetuksessa opettaville opettajille myönnettiin vieraskielisen opetuksen lisä ja englanninkielisen opetuksen kirjamäärärahaa nostettiin paremmin vastaamaan kasvavaa tarvetta.

Oppilasmäärä kasvoi yhä ja suomenkielisten luokkien oppilasmäärä laski. Amurin koulun suomenkieliset luokat muuttuivat yksisarjaisiksi. Pitkään virassa olleet suomenkielisten luokkien opettajat joutuivat vaihtamaan koulua, koska suomenkielisiä luokkia ei enää ollut.

Koulun nykytila ja katsaus tulevaisuuteen

Tällä hetkellä Amurin koulussa on vain englanninkielisiä luokkia. Oppilaita on 630 ja heitä on useasta kymmenestä eri maasta. Kouluun otetaan oppilaita vain englantia osaavia. Oppilaat tulevat monesta eri päiväkodista, jossa he ovat saaneet esiopetusta englanniksi. Amurin kouluun otetaan ensimmäisille luokille oppilaita, jotka ovat läpäisseet englanninkielen kielitestin. Myös muille luokille pyrkivät oppilaat suorittavat kielitestin.

Finnish International School of Tampere, joksi Amurin koulu muutetaan asteittain, on yhtenäiskoulu. Tampereen kaupunkiseudun sivistystyöryhmä toimii kansainvälisen koulun seudullisena ohjausryhmänä. Valmistelussa on mukana myös projektiryhmä, johon kuuluu Amurin koulun rehtori ja 4 opettajaa. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä sitoutuu lisäksi tukemaan Tampereen kaupunkia valtakunnallisessa kansainvälisten koulujen kehittämistyössä. Ohjausryhmässä käsitellään mm. toimintaan kohdistuvat vuosittaiset talousarviot ja muut suunnitelmat. Koulu on avoin Tampereen seutukunnan oppilaille. Fistan otetaan myös oppilaita, joilla ei ole riittävää suomen tai englannin hallintaa. Näitä luokkia kutsutaan siirtymäluokiksi (Transition classes) ja ne on tarkoitettu lähinnä ulkomaalaisille perheille, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta ja jotka ovat Tampereen seudulla väliaikaisesti.

Fistan opetussuunnitelma laaditaan suomalaisen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiseksi. Opetussuunnitelmassa aihesisällöissä pyritään myötäilemään Englannin kansallista opetussuunnitelmaa ja yhdysvaltalaisen Massachusettsin osavaltion opetussuunnitelmaa. Näin opetussuunnitelma tulee helpommaksi rinnastaa kansainvälisesti.

Englanninkielisen ja suomenkielisen opetuksen osuudet määritellään opetussuunnitelmassa aine- ja luokkakohtaisesti siten, että oppilailla on peruskoulun päättyessä hyvät mahdollisuudet kummassakin kielessä jatko-opintoihin. Mielestäni on kuitenkin oltava tietoinen siitä, että oppilaat opiskelevat lähes kaikki lukuaineensa englanniksi ja näin esim. luonnontieteiden ja monen muun aine- ja aihekokonaisuuden sanasto ja käsitteet jäävät vieraiksi suomen kielen osalta. On myös kiinnitettävä huomiota siihen, etteivät äidinkielenään suomea puhuvien oppilaiden kielen hallinnan osa-alueet jää heikoiksi (esim. suomen kielen astevaihtelu ja partitiivin käyttö), koska suomen kielen puutteelliset taidot voivat vaikuttaa haitallisesti oppilaan jatko-opiskeluun.

Koulun yläluokilla kaikilla aineopettajilla ei ole asetuksen määräämää riittävää englannin kielen hallintaa, minkä vuoksi koulun muutos takaisin kansainväliseksi kouluksi herättää myös huolta oman työn säilymisestä. Aikaisemmin projekti Kansainvälinen koulu käsitti vain alaluokat, mutta nyt Fista käsittää luokat 1–9.

Fistan suunnittelussa on myös painotettu tutkimuksen tärkeyttä, opettajien täydennyskoulutusta ja oppimateriaalituotantoa. Nämä pyrkimykset ovat myös kansallisesti tärkeitä ja kehittävät englanninkielistä opetusta laajemmin. Erilaisiin oppijoihin kohdistetut resurssit pitää myös ottaa huomioon uuden erityisopetuslain mukaan.

Mielestäni myös Tampereen kaupungin koulutoimen johdon täytyy sitoutua pitkäkestoisesti kansainväliseen kouluun. Tämä tarkoittaa tehtyihin päätöksiin sitoutumista, vaikka kaupungin poliittinen ilmapiiri muuttuisi tai kaupungin johto, koulun rehtori tai koulutoimen johtaja vaihtuisi. Myös kaupungin strategiassa olisi hyvä painottaa sitoutumista kansainväliseen kouluun ja sen resursoimiseen.

Johtaminen, koulun arvot ja toimintakulttuuri sekä koulun pedagogiikka täytyy myös suunnitella ja hallita hyvin. Koska Fistan seudullinen valmisteluhanke on jo aloitettu, on tärkeää, että valmistelun eri vaiheet ovat selvät kaikille ja toiminta ja viestintä avointa Fistan kehittämisryhmälle, kaupunkiseudun sivistystyöryhmälle, Fistan projektiryhmälle ja koulun henkilökunnalle. Näiden seikkojen huomiointi parantaa koulun sitoutumista Fistaan ja luo osaltaan henkilöstön hyvinvointia.

Kirjoittaja on tamperelaisen Amurin koulun luokanopettaja.

Tähän artikkeliin liittyvät asiasanat:
amurin koulu, vieraskielinen opetus